

A Budapest-Újszász vasútvonal épületei

Az 1882-ben átadott 120a vasútvonal máig jelentős szerepű egyaránt elővárosi forgalomként és fővonalként is. A vonal állomásain a MÁV fővonalai II. és III. osztályú felvételi épületeket, a megállóhelyeken őrhelyeket épített, egységesített berendezéssel, részletekkel, tartozékokkal.

Az építés óta eltelt idő alatt az épületeket többször átalakították, így azok eredeti karakterüket elvesztették, és műszakilag is elavulttá váltak. A MÁV arculatát hordozó, értékes, műemlékileg mégsem védett épületállomány rangjához méltó, de a mai kor igényeit figyelembe vevő legutóbbi felújítás 20 helyszíntre terjedt ki.

Az épületek földszintje az eredeti elrendezéshez hasonlóan jegypénztárt, üzemi területet és utasforgalmi tereket foglal magában, az emeleten szolgálati lakások találhatóak. Az utascsarnok helyreállításakor az egykori típus-terv-gyűjteményben található részletterveket használták fel, másutt méltó mai megoldások készültek. A homlokzatok felújítása során a hitelesség volt az elsődleges, amit helyszíni kutatások, régi ábrázolások alapoztak meg.

Az eredeti homlokzati téglatagozatok csak Maglódon voltak megmenthetők, a többi helyszínen a már eltűnt részleteket vakolatarchitektúrával pótolták. Az ablakok, ajtók, az alkalmazott színek és kiegészítők – lámpák, névtáblák, kerítések – szintén helyreállított, vagy az eredeti mintájára legyártott elemek.

Az épületek közül egyik sem élvez műemléki védeltséget. Mégis ezek az állomások vasúttörténeti értéket képviselnek, helyreállításukkal a mai korszerű vasutat szolgálva a megújulva is őrzik a vasút építészeti és kultúrtörténeti hagyományos értékét, jelentőségét.

A további helyszíneken az utasforgalom igényeihez illeszkedve új épületek készültek (pl. Maglódi nyaraló), de felújítottak 1960-as években épült állomást is (Szőlősnyaraló), ezzel is erősítve a folytonosság koncepcióját.

Az egységes szemléletű, építészeti értékeken alapuló vasútvonal fejlesztés itt megjelent új példája örömteljes jelenség a vasútvonalak felújításában. A 120a vonalszakasz sikerét az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság ICOMOS-Díjjal ismeri el, és például ajánlja a jövő vasútvonalainak felújításához.

Közreműködők:

Hajnal Zsolt (Hajnal Építész Iroda Kft.)

Arany Zoltán, Hartmann Erik, Kormányos Anna, Madácsi Zsolt, Szabó István (MÁV ZRT)

A Díjat átvette: Békési László, főosztályvezető, MÁV Műszaki Felügyeleti és Technológiai Igazgatóság Ingatlan Üzemeltetési és Fejlesztési Főosztály